

KRAKOWSKA AKADEMIA IM. ANDRZEJA FRYCZA-MODRZEWSKIEGO
WYDZIAŁ LEKARSKI I NAUK O ZDROWIU
KIERUNEK RATOWNICTWO MEDYCZNE

PIOTR PYCIŃSKI

**Ratownictwo wodne w Polsce w ujęciu aktów prawnych
funkcjonujących w latach 1962 – 2018**

Praca dyplomowa
napisana pod kierunkiem
Dr n. med. Grzegorza Sokołowskiego

Kraków, 2019

Oświadczenie

Świadom odpowiedzialności oświadczam, że przedkładana praca dyplomowa pt.: **”Ratownictwo wodne w Polsce w ujęciu aktów prawnych funkcjonujących w latach 1962 – 2018”**

została napisana przeze mnie samodzielnie. Jednocześnie oświadczam, że praca nie narusza praw autorskich w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t. jedn.Dz.U.2015.2135) oraz dóbr osobistych chronionych prawem cywilnym.

W związku z obowiązkiem weryfikacji pracy dyplomowej przez system antyplagiatowy, udzielam Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego nieodpłatnej licencji niewyłącznej na korzystanie w tym celu z utworu, na następujących polach eksploatacji, bez ograniczeń:

1. utrwalania i zwielokrotniania utworu dowolną techniką w dowolnej liczbie egzemplarzy, w szczególności techniką: zapisu magnetycznego oraz formie zapisu elektronicznego - cyfrowego,
2. wprowadzania utworu do pamięci komputerów i sieci Uczelni,
3. udostępniania utworu w sieciach informatycznych i teleinformatycznych, w zakresie związanym z realizacją obowiązku kontroli antyplagiatowej.

Ponadto oświadczam, że przedłożona praca nie zawiera danych empirycznych ani też informacji, które uzyskałam/em w sposób niedozwolony. Stwierdzam, że przedstawiona praca w całości ani też w części nie była wcześniej podstawą żadnej innej urzędowej procedury związanej z nadawaniem dyplomu uczelni ani też tytułów zawodowych, a wersja elektroniczna pracy dyplomowej przekazana do dziekanatu jest tożsama z kopią egzemplarza papierowego tej pracy.

Jednocześnie wyrażam zgodę na wprowadzenie i przetwarzanie przygotowanej przez mnie pracy dyplomowej do Ogólnopolskiego Repozytorium Prac Dyplomowych oraz repozytorium uczelnianego.

.....

Podpis studenta

Streszczenie

W pierwszym rozdziale praca zawiera omówienie przepisów i aktów prawnych, które stanowiły podwaliny powstania ratownictwa wodnego w Polsce. Jest to rozdział bardzo historyczny, aby nakreślić ideę i rozwój WOPRów i innych podobnych organizacji. Rozdział drugi pokazuje nam stopnie stosowane w ratownictwie wodnym, w różnych przedziałach czasowych. Podział został oparty na Kwalifikowanej pierwszej pomocy, który to kurs zapoczątkował zmiany wśród kompetencji wodniaków. Widać tutaj podział na ochotników i zawodowych ratowników. Kolejny rozdział to nakreślenie, niewielkiego jeszcze, związku ratownictwa wodnego z medycznym. Umówiono w nim dokładniej ideę wprowadzenia kursu KPP do świata ratownictwa wodnego, górskiego. Ostatni rozdział to prawdziwa rewolucja. Pierwsza w historii kraju ustawa dedykowana ratownictwu wodnemu. Autor ukazuje najważniejsze jej elementy, zmianę stopni ratowniczych oraz kontrowersje wprowadzenia tego aktu prawnego.

Spis treści

1	Wprowadzenie	1
2	Przegląd aktów prawnych 1962-2006 związanych z bezpieczeństwem nad wodami i ratowaniem tonących	2
2.1	Pierwsze kroki w stronę powołania WOPR	2
2.2	Powołanie do życia Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – statut	3
2.3	Powstanie Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu	4
2.4	Uprawnienia dla GKKFiS	5
2.5	Pierwsze regulacje dotyczące bezpieczeństwa nad wodami	5
2.6	Kolejne regulacje bezpiecznego wypoczynku - pojawiają się karty pływackie	5
2.7	O bezpieczeństwie nad wodą, w górach i przy uprawianiu sportów	5
2.8	Szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych	6
2.9	Podsumowanie 40 lat działalności WOPR	6
3	Stopnie w ratownictwie wodnym	10
3.1	1998-2008	10
3.2	2009-2011	10
3.3	Posiadane uprawnienia i kwalifikacje	10
4	Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz początki zmian w Ratownictwie Wodnym	12
4.1	Kwalifikowana Pierwsza Pomoc	12
4.2	Przepisy wykonawcze KPP	12
5	Rok 2011	14
5.1	Nadchodzące zmiany	14
5.2	Ratownictwo dla każdego	14
5.3	Likwidacja stopni ratowniczych	14
5.4	Pozostałe nowości	15
5.5	Ustawa o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych	15
5.6	Rozporządzenia do ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych	15
5.7	2011-2018	15
5.8	Wyjaśnienia MSWiA	16
6	Podsumowanie	16

1 Wprowadzenie

Celem opracowania jest pokazanie ratownictwa wodnego oraz związku z ratownictwem medycznym w ujęciu przepisów prawnych. Przy jednoczesnym przeanalizowaniu ustaw, rozporządzeń, statutów i wewnętrznych przepisów WOPR, związanych z ratownictwem wodnym autor postara się przeanalizować okres od wydania zarządzenia Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej z dnia 11 kwietnia 1962 roku, do chwili obecnej. Przepisy, które zostaną omówione, nie są tylko pustymi aktami prawnymi, ale tworzą bardzo ścisłą historię ratownictwa w Polsce, które na przestrzeni ponad 50 lat ewoluowało w znaczący sposób. To, jak zmieniały się zwyczaje, mentalność i postawa ratowników, stosowane środki ratunkowe mają i miały istotny wpływ prawo, a przepisy często wyznaczały istotne kierunki rozwoju ratownictwa. Dokument podzielono na dwie części. Pierwsza ukazuje rozwój ratownictwa do roku 2010. Druga część skupia się na przemianach jakie powstały w wyniku wprowadzenia aktów prawnych po roku 2011.

2 Przegląd aktów prawnych 1962-2006 związanych z bezpieczeństwem nad wodami i ratowaniem tonących

2.1 Pierwsze kroki w stronę powołania WOPR

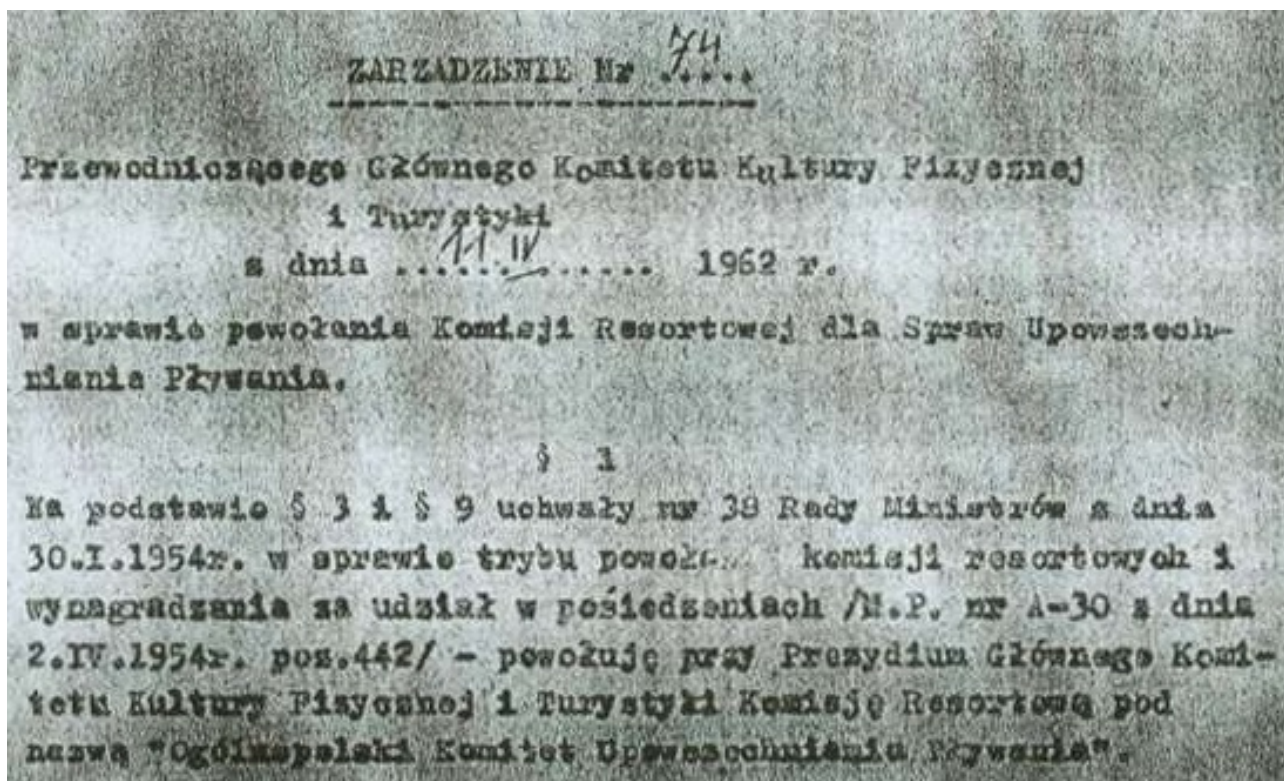
Pełna nazwa: Zarządzenie Nr. 74 Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury i Turystyki z dnia 11.04.1962 r. w sprawie powołania Komisji Resortowej dla Spraw Upowszechniania Pływania

Wydany przez: Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki

Data wydania: 11.04.1962 r.

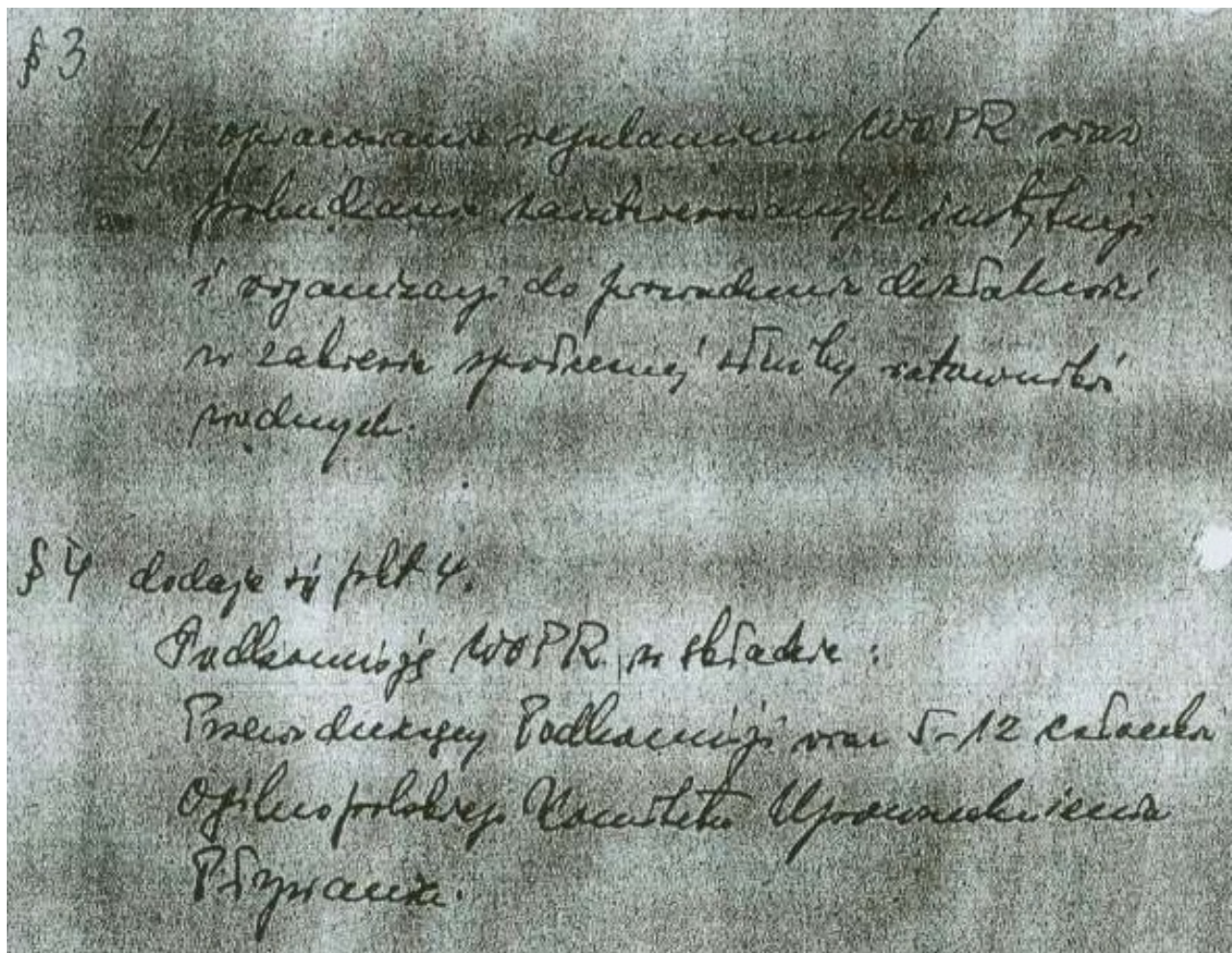
Status: uchylony

Opis: W związku ze znacznym wzrostem utonięć pod koniec lat 50-tych, szczególnie wśród młodzieży, Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki postanowił powołać komisję do spraw upowszechniania pływania. Jej głównym zadaniem miało być zmniejszenie liczby utonięć poprzez akcje propagandowe związane z pływaniem, opiniowanie stanu obiektów, monitorowanie zapotrzebowania na kadre instruktorów pływania czy ratowników.

Rysunek 1: Zarządzenie Nr. 74 Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury i Turystyki

Na samym końcu zarządzenia pojawił się dopisek (sporządzony ręcznie - rycina 2) o konieczności powołania podkomisji WOPR oraz stworzenie społecznej służby ratowników wodnych.

Rysunek 2: Dopisek o powołaniu podkomisji WOPR

2.2 Powołanie do życia Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – statut

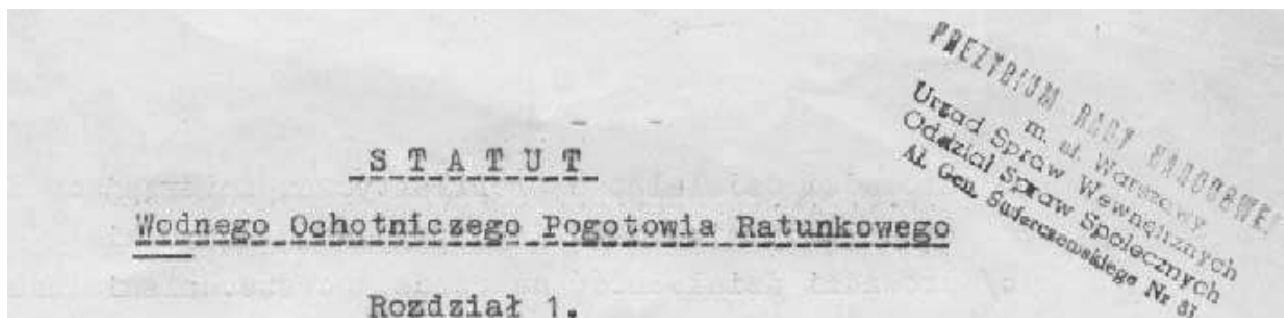
Pełna nazwa: Statut Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego

Wydany przez: Urząd Spraw Wewnętrznych

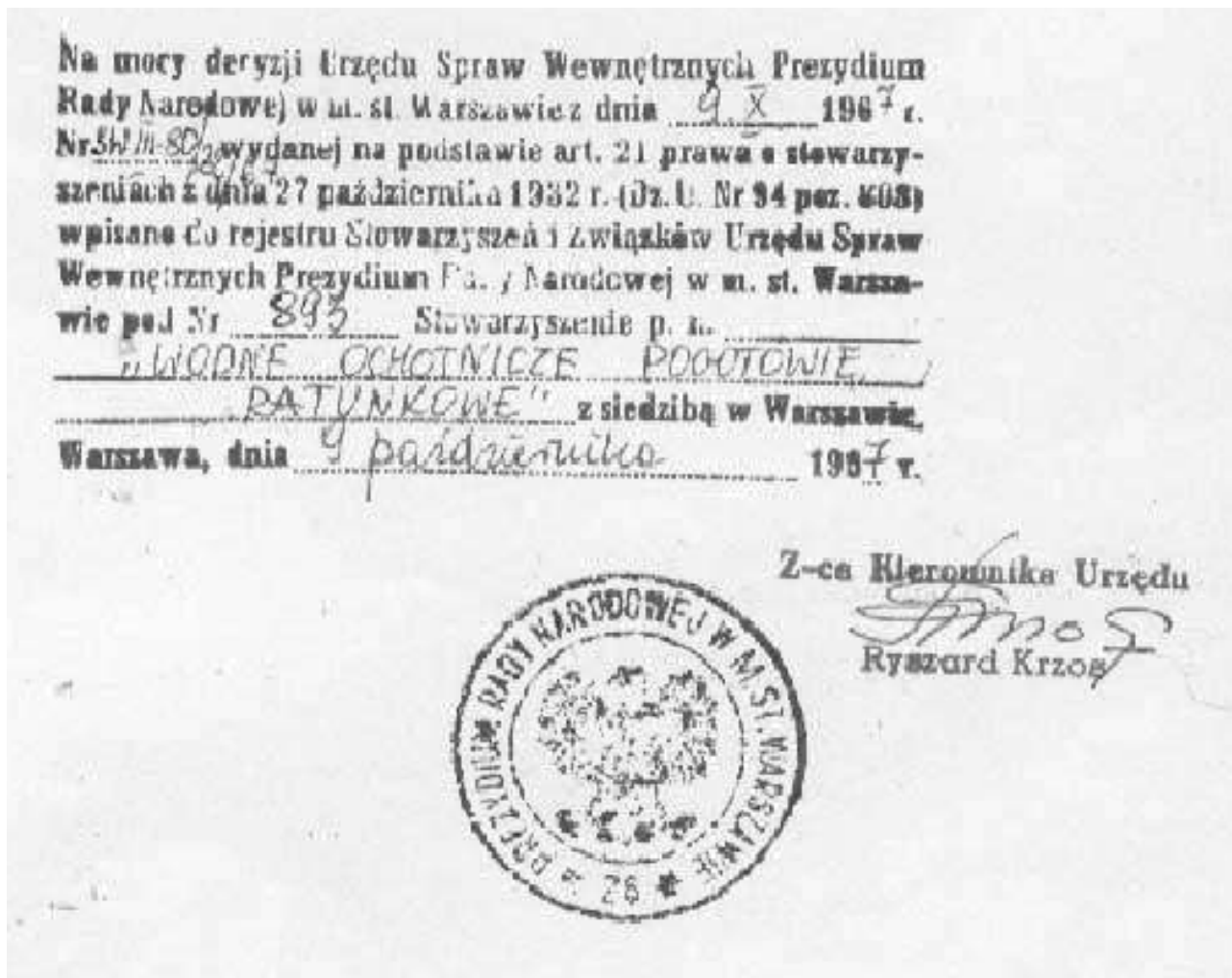
Data wydania: 9.10.1967 r.

Status: uchylony

Opis: Na podstawie prawa o stowarzyszeniach i związkach z 1932 r. oraz w wyniku aktywnych działań Komitetu Upowszechniania Pływania, zostaje zarejestrowany Statut WOPR podpisany przez Pana Ryszarda Krzosa, zastępcę kierownika Urzędu Spraw Wewnętrznych. Statut wraz z akceptacją Urzędu Spraw Wewnętrznych stanowi prawny początek istnienia Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – stowarzyszenia o zasięgu całego kraju, będącego pierwszą w Polsce społeczną organizacją ratowniczą. Statut precyzował wtedy podstawowe cele i zadania WOPR, odznakę (bez ustalenia kolorystyki), pieczęć WOPR, nazwę, teren działania, charakter prawny, członkostwo, władze (bez instytucji sądów honorowych), oraz majątek i fundusze. Do 2011 roku statut uległ zmianie 7 razy.

Rysunek 3: Pierwszy statut Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego

Rysunek 4: Podpis pod pierwszym statuem WOPR

2.3 Powstanie Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu

Pełna nazwa: Ustawa o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu

Wydany przez: Rada Ministrów

Opublikowano: Dz.U. 1978 nr 14 poz. 59

Data wydania: 26.05.1978 r.

Status: Nieobowiązujący – przyczyna nieustalona

USTAWA

z dnia 26 maja 1978 r.

o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu.

Art. 1. 1. Tworzy się Główny Komitet Kultury Fizycznej i Sportu, zwany dalej „Komitetem”.

2. Komitet jest centralnym organem administracji państwowej w sprawach kultury fizycznej i sportu.

3. Komitet jest organem kolegialnym.

Art. 2. 1. Do zakresu działania Komitetu należą sprawy: upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej, wychowania fizycznego i sportu, rozmieszczenia, rozbudowy i wykorzystania obiektów sportowych, rozwijania produkcji sprzętu sportowego oraz programowanie, koordynacja i kontrola działalności w tych dziedzinach. Komitet udziela pomocy w rozwijaniu społecznych form działalności w dziedzinie kultury fizycznej i sportu.

2. Przewodniczącego Komitetu, jego zastępców oraz członków Komitetu powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów.

3. Organizację Komitetu i tryb jego działania, organizację aparatu wykonawczego oraz jednostki organizacyjne podporządkowane Komitetowi określa statut nadany przez Radę Ministrów.

Art. 3. W sprawach należących do zakresu działania Komitetu zarządzenia i inne akty wykonawcze wydaje przewodniczący Komitetu.

Art. 6. Nadzór nad Komitetem sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Rysunek 5: Ustawa o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu

2.4 Uprawnienia dla GKKFiS

Pełna nazwa: Rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu

Wydany przez: Rada Ministrów

Opublikowano: Dz.U. 1978 nr 18 poz. 82

Data wydania: 12.07.1978 r.

Status: uchylony

Opis: Rozporządzenie jest naturalną konsekwencją powstania Komitetu. Na uwagę zasługuje bardzo krótki czas nadania uprawnień, zaledwie 2 miesiące po utworzeniu. Kolejne prawne dowody działalności będą już dotyczyły konkretnych problemów, a nie jak dotychczas spraw organizacyjno-formalnych. Rozporządzenie nadawało szereg uprawnień od obowiązku wyznaczania kierunków i programów rozwoju kultury fizycznej, przez określania zasad uprawiania sportu, określania wymagań bezpieczeństwa w sporcie i rekreacji do współpracy międzynarodowej w sprawach sportu czy nadzór nad uczelniami wychowania fizycznego.

2.5 Pierwsze regulacje dotyczące bezpieczeństwa nad wodami

Pełna nazwa: Rozporządzenie w sprawie warunków bezpieczeństwa osób pływających i kąpiących się oraz wypoczywających nad wodą

Wydany przez: Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu

Opublikowano: M.P. 1981 nr 16 poz. 127

Data wydania: 17.06.1981 r.

Status: uchylony

Opis: Jest to pierwszy dokument precyzujący warunki bezpiecznej kąpeli i wypoczynku nad wodą. Dla WOPR-owców jest podstawą do działania. Jest to długo wyczekiwany akty prawny, który nadaje ratownikom uprawnień i systematyzuje ich obowiązki wobec społeczeństwa. Wartość tego dokumentu jest nie oceniona, a może o tym świadczyć fakt, że bardzo wiele zapisów z tego rozporządzenia przetrwało w niezmienionej formie do dziś. Do tej grupy możemy zaliczyć na przykład warunki ogłoszenia zakazu kąpeli, znaki informacyjne, ostrzegawcze, wyposażenie, rodzaje kąpielisk, czy organizacje maratonów pływackich. Zwrócić należy także uwagę, że zarządzenie to bardzo często odwołuje się do dokumentu nazywanego kartą pływacką. Można przypuszczać, że w latach 80-tych i późniejszych był to ważny i doceniany dokument, który nadawał posiadaczowi dodatkowe uprawnienia i korzyści. Stąd częste odwołania a przepisach do posiadaczy takich kart. Zarządzenie to precyzowało także ramowe regulaminy kąpielisk i pływalni. Rozporządzenie to jest również pierwszym oficjalnym dokumentem, które określa wyposażenie ratowników WOPR w sprzęt medycznym, leki, oraz materiały opatrunkowe. Można pokusić się o stwierdzenie, że w 1981 oficjalnie **wprowadzono elementy ratownictwa medycznego** w świat wodniaków.

2.6 Kolejne regulacje bezpiecznego wypoczynku - pojawiają się karty pływackie

Pełna nazwa: Rozporządzenie w sprawie warunków bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i wypoczywających nad wodą oraz warunków i trybu przeprowadzania egzaminu i wydawania kart pływackich

Wydany przez: Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu

Opublikowano: M.P. 1985 nr 29 poz. 200

Data wydania: 29.06.1985 r.

Status: uchylony

Opis: Wprowadził kilka innowacji w szczególności zasady dotyczące kart pływackich (rodzaje, koszty, uprawnienia), kolorów ubioru ratownika. Nadał ratownikom WOPR możliwość kontroli osób pływających. Pojawiły się nieznaczne zmiany w obsadzie stanowiska ratowniczego. Jest zarządzeniem, którego podstawą prawną była uchylona obecnie ustawa o kulturze fizycznej z 1984 r. (Dz.U. 1984 nr 34 poz. 181).

2.7 O bezpieczeństwie nad wodą, w górach i przy uprawianiu sportów

Pełna nazwa: Rozporządzenie w sprawie warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne

Wydany przez: Rada Ministrów (Włodzimierz Cimoszewicz)

Opublikowano: Dz.U. 1997 nr 57 poz. 358

Data wydania: 6.05.1997 r.

Status: uchylony

Opis: Oparty o nową ustawę o kulturze fizycznej z początku 1996 r. Znany bardzo dobrze przez współczesne służby ratownicze, gdyż był podstawą szkoleń ratowniczych przez ponad 15 lat. W porównaniu do poprzedniego

zarządzenia, które zostało uchylone ze względu na zmianę podstawy prawnej, ograniczyło znacznie możliwości WOPR oraz wprowadziło szereg zmian. Między innymi:

- nie możliwość przeprowadzania kontroli osób kąpiących się,
- brak obowiązku współpracy z WOPR w sprawach kąpielisk i pływalni,
- zlikwidowało „instytucję” karty pływackiej,
- jest to pierwsze rozporządzenie, które nie uznaje Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego za jedyną organizację zajmującą się ratownictwem i bezpieczeństwem nad wodami. Dopuszcza ona za zgodą Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu istnienie innych organizacji posiadających obowiązki i uprawnienia WOPR,
- nie podtrzymano zapisu dotyczącego ubioru ratownika,

Akt ten, popularnie nazywany w środowisku ratowniczym 57-ką był najdłużej obowiązującym i najpopularniejszym rozporządzeniem z ustawy o kulturze fizycznej. Przez 15 lat utrzymywał stan i wygląd ratownictwa wodnego w Polsce. Obecnie obowiązujące przepisy wykonawcze w większość bazują na tym rozporządzeniu.

2.8 Szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych

Pełna nazwa: Rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych

Wydany przez: Minister spraw wewnętrznych i administracji

Data wydania: 06.05.1997 r.

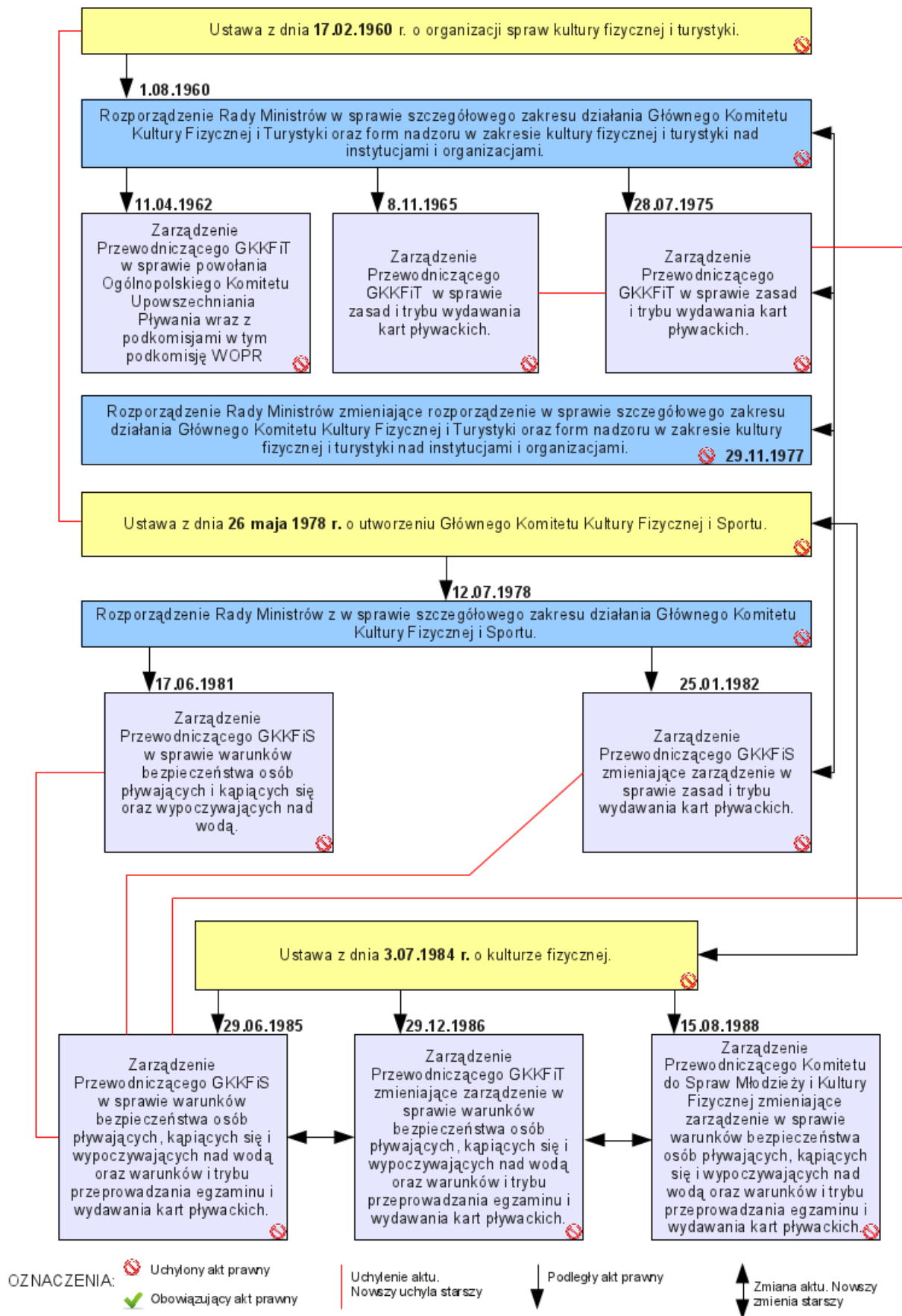
Opublikowano: Dz.U. 1997 nr 47 poz. 303

Status: Uchylony

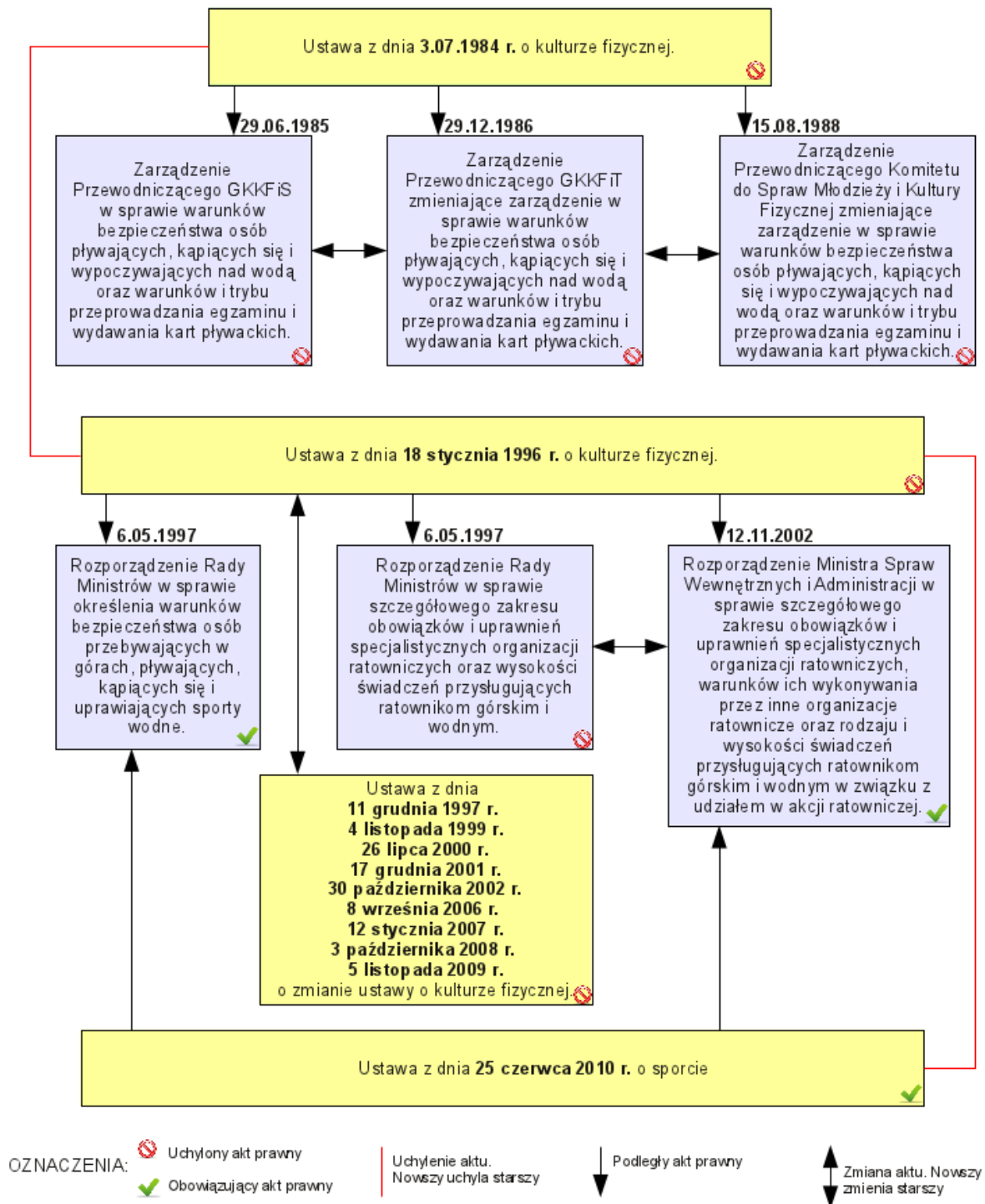
Opis: Rozporządzenie, które precyzuje obowiązki i uprawnienia organizacji ratowniczych (WOPR, GOPR, TOPR). Dzięki temu rozporządzeniu WOPR może oficjalnie dostosować programy szkoleń do organizacji międzynarodowych, aby wiedza i umiejętności ratowników w Polsce były uznawane na całym świecie. Jak się później okaże, zapisy tego rozporządzenia były niekonstytucyjne, gdyż jedna organizacja nie może decydować o programach szkoleń i wymaganiach dla ratowników w całej Polsce.

2.9 Podsumowanie 40 lat działalności WOPR

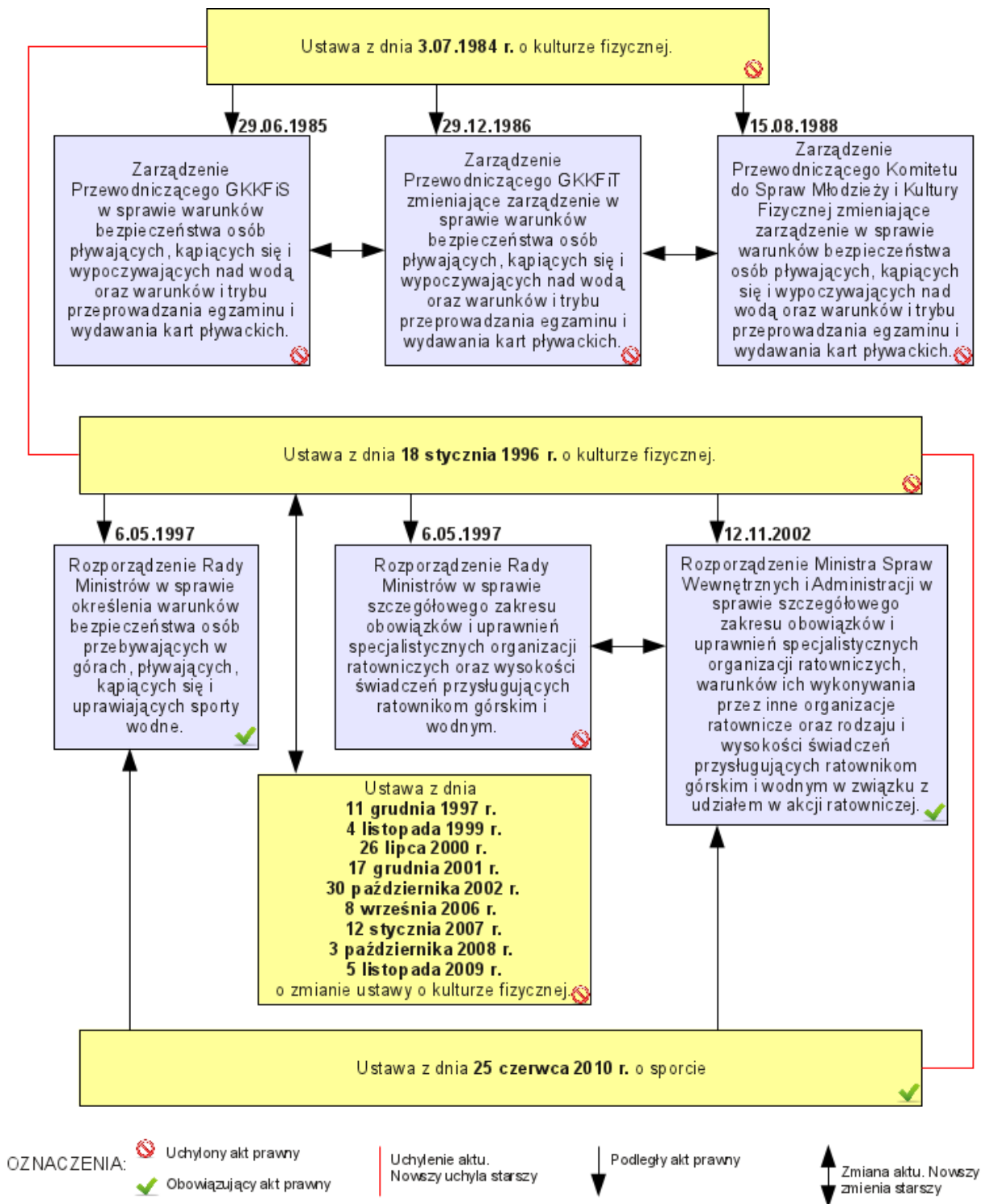
Poniżej przedstawiono graficzną reprezentację ustaw, rozporządzeń do roku 2010 włącznie. Ryciny oraz ich aktualność należy rozpatrywać z perspektywy roku 2010.

Rysunek 6: Zależności aktów prawnych z początków działalności WOPR

Rysunek 7: Zależności aktów prawnych z początków działalności WOPR 2

Rysunek 8: Zależności aktów prawnych z początków działalności WOPR 3

3 Stopnie w ratownictwie wodnym

Do roku 2011 systemy szkolenia, stopnie i wymagania na poszczególne stopnie ratowników wodnych byly okreslane przez WOPR i inne organizacje (np. Mazurska Sluzba Ratownicza). W roku 2011 nastapi gwałtowna zmiana w całym ratownictwie wodnym, co zostanie dokladniej mówione w dalszej częsci pracy. WOPR oraz inne organizacje w roku 2010 podczas prac nad nową ustawą, próbowaly utrzymać dotychczasowy stan rzeczy, co zostalo skrytykowane [24] przez Biuro ds. Analiz Sejmowych podczas procesu legislacji nowej ustawy.

Ponizej przedstawiono rodzaje stopni ratowniczych oraz uprawnienia na poszczególne szczeble kariery.

3.1 1998-2008

- **młodszy ratownik WOPR** - ma prawo do pracy pod nadzorem ratownika starszego stopniem, na kąpieliskach i pływalniach oraz w czasie imprez na wodach i nad wodami. W pracy na kąpieliskach, pływalniach i innych miejscach strzeżonych nad wodami liczba zatrudnionych młodszych ratowników WOPR nie może przekraczać połowy stanu ratowników z wyższym stopniem.
- **ratownik WOPR** - ma prawo do samodzielnej pracy na kąpieliskach i pływalniach, koloniach dla dzieci i obozach młodzieżowych oraz w czasie imprez na wodach i nad wodami zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.
- **starszy ratownik WOPR** - ma prawo do pełnienia funkcji kierownika zespołu ratowników WOPR

3.2 2009-2011

Wprowadzenie obowiązku posiadania tytułu ratownika (patrz rozdział 3) w ustawie o PRM [27], wymusiło na WOPR konieczność uregulowania nowych kwalifikacji i przełożenia nowych przepisów na odpowiednie stopnie ratowników wodnych. Organizacja nie była przygotowana na przeszkolenie kilkunastu tysięcy członków z zakresu Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy. Dodatkowo należy pamiętać, że stopnie WOPR byly zunifikowane na całym świecie (International Life Saving). W 2009 Zarząd Główny WOPR zdecydował [25] o wprowadzeniu następujących stopni w ratownictwie wodnym:

bez Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy (ratownictwo ochotnicze)

- młodszy ratownik WOPR,
- ratownik WOPR

z Kwalifikowaną Pierwszą Pomocą (ratownictwo zawodowe)

- ratownik wodny pływalni,
- ratownik wodny śródlądowy,
- ratownik wodny morski,
- starszy ratownik wodny

3.3 Posiadane uprawnienia i kwalifikacje

- Młodszy ratownik WOPR:
 - może pełnić dyżury społeczne pod nadzorem ratownika starszego stopniem w parkach wodnych i pływalniach oraz na kąpieliskach.
 - może udzielać pierwszej pomocy zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym
 - nie może pracować w charakterze ratownika.
- Ratownik WOPR:
 - jest asystentem ratownika starszego stopniem
 - może pracować w parkach wodnych i pływalniach oraz na kąpieliskach,

- może udzielać pierwszej pomocy i asystować podczas udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy zgodnie z ustawą o PRM,
- nie może pracować samodzielnie. Liczba zatrudnionych ratowników WOPR nie może przekraczać połowy stanu zatrudnionych ratowników, 50% zatrudnionych ratowników musi posiadać wyższe uprawnienia.
- Ratownik wodny pływalni:
 - wykonywać czynności ratownika WOPR,
 - udzielać kwalifikowanej pierwszej pomocy zgodnie z ustawą o PRM,
 - pełnić funkcję kierownika zespołu ratowników w parkach wodnych i pływalniach.
- Ratownik wodny śródlądowy:
 - wykonywać czynności ratownika WOPR,
 - udzielać kwalifikowanej pierwszej pomocy zgodnie z ustawą o PRM,
 - pełnić funkcję kierownika zespołu ratowników na śródlądowych i obszarach wodnych.
- Ratownik wodny morski:
 - wykonywać czynności ratownika WOPR,
 - udzielać kwalifikowanej pierwszej pomocy zgodnie z ustawą o PRM,
 - pełnić funkcję kierownika zespołu ratowników na kąpieliskach oraz przybrzeżnych i wewnętrznych wodach morskich.
- Starszy ratownik wodny:
 - pracować w parkach wodnych i pływalniach oraz na kąpieliskach,
 - pełnić funkcję kierownika zespołów ratowników,
 - udzielać kwalifikowanej pierwszej pomocy, o której mowa w art. 3 pkt 2 ustawy o PRM.

4 Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz początki zmian w Ratownictwie Wodnym

W roku 2006 po raz pierwszy pojawiają się zapisy w Ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym, które mają znaczący wpływ na ratownictwo wodne w Polsce. Co prawda Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe było wymienione o wiele wcześniej w ustawie o PRM. *Jednostki systemu biorące udział w medycznych działaniach ratowniczych współdziałają z: organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami, w szczególności z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, Tatrzańskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym* [26] jednak w 2006 roku pojawiły się zapisy, które w opinii autora zmieniły dotychczasowe ratownictwo wodne.

4.1 Kwalifikowana Pierwsza Pomoc

Pełna nazwa: Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym

Data wydania: 2006-09-08

Opublikowano: Dz.U. 2006 nr 191 poz. 1410

Status: Obowiązujący - tekst jednolity

Opis: Już w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym z roku 2001 pojawiła się wzmianka o WOPR oraz ratownika przedmedycznego. Rola ta nie została nigdy doprecyzowana przez zapowiedziane przepisy wykonawcze. W praktyce organizacje ratownicze nieprzerwanie prowadziły wewnętrzne szkolenia z zakresu poszerzonej pierwszej pomocy. Często szkolenia odbywały się w ramach kursu na stopień młodszego ratownika wodnego i późniejszych. Wprowadzenie kursu Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy jako obowiązkowego szkolenia dla "przed medyków" wywołało sporo zamieszania w strukturach WOPR. Świadczyć może o tym fakt, że dopiero w roku 2009 Zarząd Główny WOPR dostosował stopnie obowiązujące w organizacji do wymogów KPP. W opinii autora wprowadzenie obowiązku posiadania tytułu ratownika (KPP) przez członków podmiotów współpracujących z PRM było strategiczną decyzją i zunifikowało wiedzę i umiejętności przedmedyczne w wielu służbach.

Dzięki takiej unifikacji ratownik WOPR może swobodnie pracować ramie w ramie z PSP podczas wypadków czy zdarzeń masowych, ponieważ posiadają oni jednakowe umiejętności w udzielaniu kwalifikowanej pierwszej pomocy. Podkreślić należy również niebagatelne znaczenie re certyfikacji takich uprawnień co 3 lata. Wewnątrz WOPR funkcjonował podobny mechanizm zwany "unifikacją".

Wg. przepisów aby być ratownikiem należy:

- posiadać pełną zdolność do czynności prawnych,
- być zatrudnionym, pełnić służbę lub być członkiem dowolnej jednostki współpracującej z systemem PRM,
- posiadać ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu KPP i uzyskaniu tytułu ratownika,
- być zdrowym aby udzielać Kwalifikowaną Pierwszą Pomoc,

Należy zwrócić uwagę, że organ legislacyjny nie wziął pod uwagę ratowników medycznych, którzy jednocześnie są ratownikami wodnymi. W myśl wprowadzonych przepisów ratownik medyczny jest zobligowany do posiadania Kursu KPP i uzyskaniu tytułu ratownika. Ponadto wiedza ratowników medycznych, bezsprzecznie większa niż ratowników pozostaje niewykorzystana, ponieważ nie ma w ustawie wzmianki o możliwości wykonywania medycznych czynności ratunkowych lub świadczeń zdrowotnych w jednostkach współpracujących z systemem. PSP, WOPR, TOPR posiadające w swoich szeregach ratowników medycznych nie mogą korzystać z ich pełnego potencjału. Niedopatrzenie to zostanie naprawione odpowiednimi przepisami dopiero pod koniec 2018 roku.

4.2 Przepisy wykonawcze KPP

Nazwa: Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy

Data wydania: 2007-03-19

Opublikowano: Dz.U. 2007 nr 60 poz. 408

Status: Obowiązujący

Opis: Rok po wydaniu odpowiedniej ustawy pojawiają się przepisy wykonawcze. Znajduje się tam ramowy program kursu, wymogi odnośnie kadry oraz przeprowadzenia egzaminu. W §10 ww. rozporządzenia pojawia się zapis "Osoby, które uzyskały uprawnienia ratownika przed dniem wejścia w życie ustawy, mogą przystąpić do egzaminu, o którym mowa w §4, nie później niż w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia." [28] Na

tej podstawie ratownicy wodni mogą dopiero za 3 lata przystąpić do szkolenia i egzaminu KPP, co uzasadnia regulacje Zarządu Głównego WOPR dopiero w 2009 roku.

5 Rok 2011

5.1 Nadchodzące zmiany

Zarząd Główny WOPR przygotował projekt ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. 1 lipca 2011 został on przekazany do zatwierdzenia przez Senat. Wprowadza on następujące nowości w ratownictwie wodnym. Najistotniejsze zmiany to:

5.2 Ratownictwo dla każdego

Projekt ustawy próbował podtrzymać zapis z poprzedzających go aktów prawnych:

„Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach, należy w szczególności do Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) i Mazurskiej Służby Ratowniczej (MSR), w zakresie określonym w statutach tych organizacji oraz w zakresie innych aktów regulujących współdziałanie organizacji z innymi podmiotami ustawowo powołanymi do niesienia pomocy” [24]

Stanowisko rządu wobec takiego zapisu jest następujące:

”Stosownie do treści ust. 3 projektu, podmioty inne niż WOPR i MSR mogą prowadzić działalność z zakresu ratownictwa wodnego po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Na tle projektowanego przepisu powstają wątpliwości co do jego zgodności z Konstytucją RP. Zgodnie z art. 12 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji, a art. 58 ust. 1 stanowi, iż każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.” [24]

W projektowanej ustawie ratownictwem wodnym będzie się mogła zajmować każda organizacja społeczna, której statutową działalnością, będzie właśnie ratownictwo wodne oraz spełni odpowiednie wymogi formalne. W dalszej części pracy każda organizacja (np. WOPR), która uzyska status podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego **nazywana będzie podmiotem**.

5.3 Likwidacja stopni ratowniczych

Zdecydowanie największą rewolucją jest zmiana w obowiązujących od ponad 20 lat stopniach w ratownictwie wodnym. Dotychczasowe zostały sprawdzone, zunifikowane i stosowane zarówno w Polsce, jak i w obrębie całej Europy przez WOPR, ILS i ILSE. Nowa ustawa zamierza zlikwidować stopnie oraz wprowadzić w życie dwie nazwy:

- Ratownik Wodny - jako osoba posiadająca wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa i technik pływackich, inne kwalifikacje przydatne w ratownictwie wodnym oraz ważny tytuł ratownika (KPP).
- Instruktor Ratownictwa Wodnego - osoba, która szkoli ratowników wodnych.

Jest to posunięcie, niezrozumiałe oraz w opinii autora lekkomyślne. Dotychczasowe stosowanie stopniowania wiedzy, umiejętności i zakresu uprawnień dawało elastyczność oraz możliwość poszerzania wiedzy i zainteresowań ratownictwem (przez zdobywanie stopni, dodatkowych patentów czy doświadczenia). Weryfikowało też czy ktoś nadaje się na ratownika wodnego, przez zastosowanie rocznego okresu przygotowawczego do pracy (stopień młodszego ratownika). W nowym podejściu doświadczenie nie będzie miało znaczenia. Prawo będzie traktowało tak samo ratownika zaraz po uzyskaniu uprawnień, jak i doświadczonego ”wodniaka” z 20 letnim stażem.

Na obronę zasługuje fakt, że widać również konsekwencję legislacyjną, która zmierza do sytuacji, kiedy każda osoba wykonująca przedmedyczne czynności ratownicze (jednakowo w WOPR, GOPR, PSP, OSP, TOPR, Policja, Wojsko) musi posiadać tytuł ratownika. Dopiero specjalistyczne kursy czynią z takiej osoby ratownika wodnego, górskiego, strażaka. Ujednoczenie umiejętności przedmedycznych to w solidny punkt wyjścia do posiadania w kraju służb współpracujących ze sobą.

5.4 Pozostałe nowości

Nowy projekt ustawy przewiduje bardzo wiele zmian, do najciekawszych i nie wymienionych powyżej należą:

- Wprowadzenie obowiązków kierowników kąpielisk,
- Nadanie ratownikom wodnym pełniącym służbę, ochronę przewidzianą przez kodeks karny dla funkcjonariuszy publicznych,
- Podmioty uprawnione do ratownictwa wodnego organizują, kierują, koordynują i bezpośrednio prowadzą działania ratownicze w ramach ratownictwa wodnego. Jeżeli podczas takich działań mają miejsce również działania z zakresu gaszenia pożarów, ratownictwa chemicznego, ekologicznego lub technicznego dowodzenie przejmuje Państwowa Straż Pożarna. Wyjątek ten jest niechętnie akceptowany przez dowódców Państwowej Straży Pożarnej.
- Obowiązek poszukiwania osób zaginionych na obszarze wodnym w ramach działań ratowniczych wykonywanych przez podmioty ratownictwa wodnego. Jest to kolejna pozycja w ustawie, która wymaga dokładniejszej legislacji. Zgodnie z tym zapisem poszukiwanie osób pod wodą przez grupy ratownictwa nurkowego leży w gestii podmiotów. W PSP funkcjonują specjalistyczne grupy ratownictwa nurkowego. Kto więc jest powołany do prowadzenia tego typu działań, jest kwestią nierozstrzygniętą.
- Obowiązek rejestracji w MSWiA podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego. Dla istniejących już organizacji (WOPR, MSR) okres przejściowym, w którym muszą spełnić wymogi i zostać podmiotem wynosi 2 lata.
- Obowiązek prowadzenia stałych dyżurów ratowników przez organizację/podmiot.

5.5 Ustawa o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych

Wydany przez: Minister spraw wewnętrznych i administracji

Data wydania: 18.08.2011 r.

Opublikowano: Dz.U. 2011 nr 208 poz. 1240

Status: Obowiązujący

Opis: Opisany powyżej projektu ustawy wchodzi w życie, wkrótce ratownictwo wodne ulegnie gwałtownym i znaczącym przemianom. Po raz pierwszy w historii Polski pojawia się dedykowany ratownictwu wodnemu akt prawny rangi ustawy, wraz z późniejszymi rozporządzeniami. Przemiany związane z wprowadzeniem w życie ww. przepisów obowiązują do chwili pisania tego opracowania.

5.6 Rozporządzenia do ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych

Wydane przez: Minister spraw wewnętrznych i administracji

Data wydania: rok 2012

Status: Obowiązujące

Opis: W roku 2012 wprowadzono przepisy wykonawcze do ustawy z 2011 roku. Są to rozporządzenia dotyczące:

- minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego
- sposobu oznakowania i zabezpieczania obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag
- szkoleń w ratownictwie wodnym
- wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne, i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne.

Znaczna część zapisów przeniesiona została z omawianej w poprzednim rozdziale 57-ki [16] z 1997 roku. Najistotniejsze zmiany dotyczą szkoleń ratowników wodnych.

5.7 2011-2018

Kolejne lata to całkowita nowa rzeczywistość dla ratownictwa wodnego. Część jednostek została zweryfikowana i nie zmieściła się w okresie 2-letniej karencji, przez co utraciły możliwość wykonywania zadań ratownictwa wodnego. Powstało też bardzo dużo nowych podmiotów. Na moment pisania tego opracowania jest ich 115 [29]. W przeciwieństwie do ratownictwa górskiego, które otrzymało analogiczną ustawę z możliwością tworzenia

podmiotów, ich liczba jest stała, dwie organizacje: GOPR i TOPR. Należy jedna zwrócić uwagę, że firma prywatna, która zamierza zatrudniać ratowników na basenie, musi być zarejestrowanym podmiotem w MSWiA. Nie mniej liczba podmiotów może świadczyć o powolnym rozpadzie lub uwolnieniu ratownictwa wodnego z rąk jednej organizacji.

Niestety ustawa nie rozstrzygnęła kwestii dowodzenia podczas akcji wodnych oraz konieczności posiadania KPP przez ratowników medycznych i wodnych w jednej osobie. Otwartym sporem pozostaje również wykaz dodatkowych uprawnień, jakie musi posiadać każdy ratownik wodny (patrz Likwidacja stopni ratowniczych).

5.8 Wyjaśnienia MSWiA

Po kilku latach funkcjonowania ustawy podmioty zwróciły się do MSWiA w celu udzielenia wyjaśnień[30] do niektórych punktów ustawy. Jednym z nich była prośba o doprecyzowanie kwestii "użyczenia" zgody na ratownictwo wodne innym podmiotom, które podpisują umowę o współpracy z podmiotem posiadającym zgodę. Ministerstwo uznało takie praktyki za próbę obchodzenia prawa. Poruszono także kwestię stałych dyżurów ratowników wodnych, podkreślając ich rangę i znaczenie. Większość podmiotów przez pierwsze lata funkcjonowania ustawy, nie prowadziła stałych dyżurów tłumacząc się brakiem przejrzystej drogi finansowania i wynagradzania za dyżurowanie. W późniejszych audytach okazało się, że część ratowników dyżurnych, pracowała na basenie czy kąpielisku w drugiej części polski. Ministerstwo skrytykowało i jasno zabroniło takich praktyk.

Dodatkowe uprawnienia przydatne w ratownictwie wodnym, które nie zostały określone dokładnie w samej ustawie, zostały również doprecyzowane w interpretacji MSWiA. Wg. ministerstwa takim uprawnieniem może być patent sternika motorowodnego, nurka czy posiadanie zawodu **ratownika medycznego, pielęgniarki systemu**. Jest to pierwsze nawiązanie do zawodu ratownika medycznego, który został uznany za dodatkową kwalifikację podnoszącą uprawnienia wodniaka, i niezbędna w myśl ustawy do wykonywania zawodu ratownika wodnego. Niestety dalej nie został zniesiony obowiązek posiadania KPP przez medyków.

Poprawki do ustawy pojawiły się w 2015 i pod koniec roku 2018. W pierwszym akcie z 2015 minister zmienia zapisy dotyczące prowadzenia łodzi pod wpływem alkoholu. Kolejny z 2016 jest już o wiele bardziej istotny, ponieważ zgodnie z obwieszczeniem marszałka sejmu w ustawie o Państwowym ratownictwie medycznym z 2006 roku zostają wpisane podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego jako jednostki współpracujące z PRM. W końcu w 2018 roku w ustawie o PRM [31] zostaje wprowadzona długo wyczekiwana zmiana¹, która nadaje uprawnienia KPP dla ratowników medycznych, pielęgniarki systemu czy lekarza systemu bez obowiązku ukończenia kursu.

6 Podsumowanie

Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Polsce ma ponad 50 lat historii, a ratownictwo wodne od kilku stuleci gości na ziemiach polskich. Polacy są jednymi z najlepszych na świecie, ustępując nieznacznie Australijczykom czy Amerykanom[32]. W pracy szczególną uwagę poświęcono wydarzeniom przed i po roku 2011 który uznany zostaje przez autora za przełomowy dla funkcjonowania ratowników wodnych w Polsce.

Do roku 2011 ratownictwo wodne było domeną członków WOPR, które jako stowarzyszenie posiadało swoisty monopol na takie usługi w Polsce. To WOPR tworzył i kształtował stopnie, opiniował ustawy, współpracował z innymi instytucjami i zrzeszał kilkanaście tysięcy członków. Momentem w którym ratownictwo wodne i medyczne spotkały się było powołanie do życia kursu KPP. Od tego momentu ratownicy wodni zaczęli uzyskiwać tytuł ratownika i wspólne z pozostałymi służbami świadczą wstępne zabezpieczenie pacjenta do przyjazdu ZRM. Ostatnim istotnym punktem zwrotnym jest umożliwienie ratownikom wodnym świadczeń zdrowotnych jeżeli posiadają w swoich szeregach ratowników medycznych.

¹Ratownik posiadający kwalifikacje wymagane dla ratownika medycznego, lekarza systemu lub pielęgniarki systemu, realizujący doskonalenie zawodowe, posiada uprawnienia do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy bez obowiązku ukończenia kursu.

Spis skrótów

- WOPR - Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
- GOPR - Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
- TOPR - Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
- PRM - Państwowe Ratownictwo Medyczne
- GKkFiS - Główny Komitet Kultury Fizycznej i Sportu
- KPP - Kwalifikowa Pierwsza Pomoc
- PSP - Państwowa Straż Pożarna
- ILS - International Life Saving
- ILSE - International Life Saving Europe
- MSR - Mazurska Służba Ratownicza
- ZRM - Zespół Ratownictwa Medycznego

Spis rysunków

1	Zarządzenie Nr. 74 Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury i Turystyki	2
2	Dopisek o powołaniu podkomisji WOPR	3
3	Pierwszy statut Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego	3
4	Podpis pod pierwszym statuem WOPR	4
5	Ustawa o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu	4
6	Zależności aktów prawnych z początków działalności WOPR	7
7	Zależności aktów prawnych z początków działalności WOPR 2	8
8	Zależności aktów prawnych z początków działalności WOPR 3	9

Literatura

- [1] Ustawa z dnia 17.02.1960 r. o organizacji spraw kultury fizycznej i turystyki.
- [2] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1.08.1960 w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami.
- [3] Zarządzenie Przewodniczącego GKkFiT z dnia 11.04.1962 w sprawie powołania Ogólnopolskiego Komitetu Upowszechniania Pływania wraz z podkomisjami w tym podkomisję WOPR
- [4] Zarządzenie Przewodniczącego GKkFiT z dnia 8.11.1965 w sprawie zasad i trybu wydawania kart pływackich.
- [5] Zarządzenie Przewodniczącego GKkFiT z dnia 28.07.1975 w sprawie zasad i trybu wydawania kart pływackich.
- [6] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29.11.1977 zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz form nadzoru w zakresie kultury fizycznej i turystyki nad instytucjami i organizacjami.
- [7] Ustawa z dnia 26 maja 1978 r. o utworzeniu Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu.
- [8] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12.07.1978 w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu.
- [9] Zarządzenie Przewodniczącego GKkFiS z dnia 17.06.1981 w sprawie warunków bezpieczeństwa osób pływających i kąpiących się oraz wypoczywających nad wodą.
- [10] Zarządzenie Przewodniczącego GKkFiS z dnia 25.01.1982 zmieniające zarządzenie w sprawie zasad i trybu wydawania kart pływackich.
- [11] Ustawa z dnia 3.07.1984 r. o kulturze fizycznej.

- [12] Zarządzenie Przewodniczącego GKKFiS z dnia 29.06.1985 w sprawie warunków bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i wypoczywających nad wodą oraz warunków i trybu przeprowadzania egzaminu i wydawania kart pływackich.
- [13] Zarządzenie Przewodniczącego GKKFiT z dnia 29.12.1986 zmieniające zarządzenie w sprawie warunków bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i wypoczywających nad wodą oraz warunków i trybu przeprowadzania egzaminu i wydawania kart pływackich.
- [14] Zarządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej z dnia 15.08.1988 zmieniające zarządzenie w sprawie warunków bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i wypoczywających nad wodą oraz warunków i trybu przeprowadzania egzaminu i wydawania kart pływackich.
- [15] Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej.
- [16] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06.05.1997 w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne.
- [17] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06.05.1997 w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych oraz wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym.
- [18] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12.11.2002 w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej.
- [19] Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie
- [20] WOPR (2019) Statuty WOPR w latach 1962-2003. <http://zgwopr.eu> (dostęp: 2019-07-03).
- [21] WOPR (2019) Wewnętrzne akty prawne WOPR. <http://zgwopr.eu> (dostęp: 2019-06-03).
- [22] Ustawa z dnia 1 lipca 2011 o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych
- [23] Warszawskie WOPR. <http://www.wopr.waw.pl> (dostęp: 2019-06-02)
- [24] Opinia merytoryczna dotycząca komisijnego projektu ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (druk nr 3448).
[http://orka.sejm.gov.pl/RexDomk6.nsf/0/46E0111639E0F5A9C12577C9004500D1/\\$file/i1964-10.rtf](http://orka.sejm.gov.pl/RexDomk6.nsf/0/46E0111639E0F5A9C12577C9004500D1/$file/i1964-10.rtf)
(dostęp: 2019-09-10)
- [25] Uchwała Nr 5/6/09 Prezydium Zarządu Głównego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego z dnia 5 grudnia 2009 roku w sprawie stopni ratowników i instruktorów WOPR.
<http://zgwopr.eu/>
(dostęp: 2019-09-10)
- [26] Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym z 2001 roku.
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20011131207/T/D20011207L.pdf>
(dostęp: 2019-09-01)
- [27] Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym z 2006 roku.
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061911410/T/D20061410L.pdf>
(dostęp: 2019-09-11)
- [28] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy.
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20070600408/O/D20070408.pdf>
(dostęp: 2019-09-11)
- [29] Wykaz podmiotów uprawnionych do wykonywania zadań ratownictwa górskiego i wodnego.
<https://www.gov.pl/web/mswia/podmioty-uprawnione-do-wykonywania-zadan-ratownictwa-gorskiego-i-wodnego> (dostęp: 2019-09-17)
- [30] Wyjaśnienia w zakresie wykonywania ratownictwa wodnego. <https://www.gov.pl/attachment/5b8903c0-dbe3-4105-8db8-02c1df570be4> (dostęp: 2019-09-18)
- [31] Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw. <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001115/T/D20181115L.pdf>
(dostęp: 2019-09-18)
- [32] Ranking Mistrzostw Świata w ratownictwie wodnym.
<https://rescuesoft.info/>
(dostęp: 2019-09-10)